

In ista pte mgr determinat d pncipijs collectay & diuidit lra in duas ptes. Na pmo facit qd dcm e. in scda pte determinat d collecti cob dicendis in cob festiuitatibus. Scda ps ibi. p dnm pma. r. Et legat lra filvolens nos inhilare fm q dr in decretis in iure q null exorcista dz dicere in pncipio collecte orem? nec in fine debet dicere dominu nostrum: sed in fine collecte debet dicere per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos & seculum per ignem. Deinde magister sbit de collectis dicendis in comunitibus festiuitatibus dicens. quando psbyter in comunitibus festiuitatibus finit pma collecta ad qua sibi responsum est ame. Si tuc quat tuor vel duas vult legere collectas hoc dz fieri sb vna conclusione: Et nunqz debet fieri in summis festis. quia ibi tatum vna collecta debet dici vt supra dictum est. **L**irca litteram notandum. Ordines sunt duplices. nam quidam vocantur ordines minores: reliqui vocantur ordines maiores. **O**rdines minores sunt quattuor quorum pmo vocat hostiarius & ille h; nomen suum ab hostio siue a ianua. Et officium illoruz qfest. debent hostium sancte matris ecclesie custodire ne heretici excommunicati & iudei per illam ian. am intrant. Et hunc ordinem chris instituit quando eiecit ementes & vendentes de templo. **S**ecundus ordo minor vocatur lectionatus habens nome a lectione. Et officiu illoz est q debent legere lectiones & prophetias illum ordinem chris instituit quando ipis sanctis prophetis per spiritum sanctum sapientiam inspirauit. **M**ercius ordo minor dicitur exorcistatus. Exorcisto grece idem est q depellere v; piurare latinez illorum officium est q debet depellere siue piurare demones ab obsessis & illum ordinem instituit chris quado plures demones expulit ab obsessis. & sic tuc aliqui frequenter dicunt q iste ordo no distinguitur extra ordinem acolitatus q intantum valet sicut ceroferarius dz quasi portans ceram vel candelam. & hunc ordinem instituit chris cum dixit. ego sum lux mundi. **T**oannis. ix. **E**t dicuntur isti quattuor ordines minores. quia non legant aliquem habentem eos. quia ille qui eos habz adhuc potest piurare siue se in matrimonium transferre. **S**ed ordines maiores etiam sunt quattuor quoz pmo vocatur sbaconus & hunc chris instituit qn precinxit se linteo. officium illorum est legere Epistolas Ioannis. xj. **S**ecundus ordo maior dz dyaconatus & officium illorum est q legere dnt Euagelia. Et huc ordinem dominus instituit qn auctoritatem Apostolis in poicando donauit. **M**arci. vj. **M**ercius vocatur psbyteratus. Et officiu illoz est. q possunt consecrare corpus domini. Et hunc instituit cum panē & vinu benedixit & suis discipulis ad manducadu porrexit. **M**atth. xxvj. **Q**uartus vocatur Episcopatus. & hunc chris instituit qn se pro redemptione humani generis offerrebat in ara. r. **M**arci. ij. Et officiu illoz est offerre chrisum. Sz diceret quis. vtrum ne ordo episcopatus sit distinctus ab alijs ordinibus maioribus. Respondetur q non. qz habet consecrare corpus dñi & offerre sicut simplex sacerdos sz bn dignitas q sibi e sup addita. illa e distincta lz no spalis ordo. Et dicunt maiores ptao qz n pnt retrocedere. ita q aliqs habens vnu ex ipis non pxiari. Et inter omnes illos exorcistis solum o inhilbet. q non dnt dicere oremus in principio col

Summula.

lectay. sic q̄ p̄ exorcistas int̄elligim⁹ q̄tuor ordines minores.

¶ Ultimo notandū de casibus. Primus est iste. vtrum sacerdos faciens pollutōem nocturnalem die sequente possit celebrare missam. Ad h̄ r̄s̄ datur cum distinctione nam illa pollutio quandoq̄ puenit ex sup̄abun dātia materie non potētis retineri in vasis feminalibus p̄pter debilitatē v̄tutis retentiuē. Et quando talis pollutio sic causatur. tunc nō p̄hibet celebratōem missę. **¶** Alio modo puenit talis pollutio ex crapula et ex sup̄flua commestione et illa causat peccatum mortale. p̄hibet celebratōem missę nisi solemnitates ex necessitate occurrerent. **¶** Tercio p̄uenit talis pollutio ex p̄cedēti cogitatōe illa pollutio tātum peccatū venialis. tunc talis pollutio etiam erit veniale peccatum. et tunc illa pollutio non prohibet celebratōem missę. si aut̄ p̄cedens cogitatio fuit peccatum mortale. tunc talis pollutio etiam erit peccatū mortale. Et tūc illa pollutio prohibet celebrationem missę. **¶** Secundus casus. vtrum quilibet sacerdos curatus peccat denegando corpus christi deuote petēti. Vel sic. vtrum sacerdos peccat denegando corpus christi deuote petenti. Ad hoc respondetur q̄ sic. Et ratio illius est talis. nam qui retinēt rem alterius sine voluntate eius. ille dicitur esse fur et peccat. Sed petens corpus christi. ille petit rem suam prop̄am. ergo talis sacerdos sic denegando corpus christi fur reputatur. **¶** Minor probatur. quia qui deuote petit corpus christi. ille petit salutem pp̄am. ergo si sacerdos sibi dene gauerit. tunc grāde committit peccatum. **¶** Sed si deuotus penitēs singulis diebus peteret corpus christi vtrum eēt sibi p̄bendum vel non. R̄s̄ datur q̄ licite potest ei abnegare. quia dicit beatus Augustinus. q̄ singulis diebus sumere corpus christi non laudo nec vituperō. s̄ quilibet christianus existens deuotus et sine peccatis mortalibus singulis diebus dominicus potest sumere corpus christi. **¶** Tercius casus est iste. vtrum corpus dominicū possit denegare petenti existenti in peccato mortali. Ibi respondetur cum distinctōe. nā si hoc peccatum mortale sit publicū. tūc p̄t̄ illi denegare corpus dominicum alias non. Et hoc p̄ sic. quia christ⁹ in cena dedit corpus suum iude Mathei. xxvj. quem iudaz in mediata diaboli intravit sic etiam esset de alio homine qui illud venerabile corpus sumeret in peccatis mortalibus. Si autem tale peccatū est occultum tunc non debet illi denegare corpus christi ratio est. quia sancta mater ecclesia non iudicat de occultis. sed tantum de manifestis. Alij sic respondent pariformit̄ ad cām. vel talis est in peccato mortali occulte v̄l manifeste. si manifeste. tunc debet sibi denegare corp⁹ d̄nicum. quia alias sacerz irreuerentiam tali sacramento. Si aut̄ fuerit occulte in tali peccato mortali. tunc nō debet illi denegare. **¶** Quartus casus est iste. sacerdos vidēs ysurarium in multitudine populi accedere ad altare timens scādālū in populo abnegādo sibi corp⁹ christi recipiens duas hostias nō p̄ferat̄ in dās inter illas vñū grossū huic ysurario. ip̄e em̄ recedēs ab altari percipiens grossū in ore incipiens penitere et flere propter peccata sua putans corpus christi esse transmutatum in grossū propter sua peccata. sic incipiat se conuertēre ad christum omnia sua bona distribues paup̄

bus faciendo emendā. tūc querit vtrū ſacerdos ille ſit de gradū vel ab
 officio deponend⁹. & videt q̄ non. qz p̄uertēdo peccatorē maximū gaudiū
 do & angelis p̄parat. ḡ ille ſacerdos potius eſt colendus q̄ deponend⁹ ab
 officioꝝ ex cōmunicadus. R̄ñr. q̄ talis ſacerdos eſt ſuspendend⁹ ab officio
 tuo. qz hoſtias non p̄ſecratas tradidit cōicanti id olatriam cōmittēdo. nā
 hoies aſtantes adorauerunt iſtas hoſtias tanq̄ p̄ſecratas. ḡ talis ſac̄dos
 maxime peccauit. & ḡ ip̄e tenetur p̄ſiteri. p̄nia aut̄ cōpleta c̄ps tuus miſe
 ricorditer p̄t ſecum & pulchre diſpensare. ¶ Quintus caſus eſt iſte. vtrū
 ſacerdos non ieiun⁹ in aliquib⁹ caſibus poſſit celebrare. R̄ñr. q̄ ſic. Et ſi
 tres caſus in numero. quoz p̄mus eſt iſte. Si ſacerdos lauaret os: ſiue ſa
 ciē ſuam & eoneſcienē deglutiret tres guttas vel q̄tuor. tunc poſt h̄ cele
 brare poſſit. ſed ſcienē facere non d̄z. Sc̄ds eſt. q̄n ſacerdos guſtat vinum.
 & ſi immediate ſpuere adhuc poſſit celebrare. Tertius. ſi ſacerdos caret
 hoſtijs & poſt prandū debet ire ag infirmos ſiue ad aliquē agonizatez.
 tunc poſſet celebrare & eſt p̄ſecrare. Et rō hui⁹ eſt iſta. qz l̄z talis ſacerdos de
 bilē ad t̄m diuinū officū exēq̄ndū & indispoſit⁹. t̄n vtiq̄ meli⁹ eſt infringē
 re ſtatutum inferior⁹ q̄ ſuperior⁹. nā p̄ceptū ē celebrare ieiuno ſtomacho.
 & hoc inſtitutū eſt a ſec̄d ap̄lica. Sed p̄ceptum ſuperior⁹ eſt p̄bere inſirmis
 ſalutēz anthiodotū. i. remediū q̄d eſt v̄m corp⁹ ch̄ri.

¶ Sext⁹ caſus. vtrum ſacerdos incidens paraleſim in māib⁹ v̄l aliā gra
 uem infirmitatē: ſic q̄ hoſtia non poſſet eleuare an hm̄ ſi ſibi eēt peccatū
 R̄ñdet q̄ non. qz eleuatio hoſtie p̄ſecrate non ē d̄ eēntia illi⁹ ſacramenti.
 Sed ſi quis temerarie omitteret. ille mortaliter peccaret. qz infringeret
 formā ſc̄e matr̄. ſec̄lie a ſede romana inſtitutā. Sed diceret. quō ḡ ſacer
 dos q̄ incidit in paraleſim in māib⁹: ita q̄ non p̄t eleuare hoſtiā p̄ſecratā
 d̄z ſe habere. an d̄z ſumere corp⁹ ch̄riſti cum t̄n man⁹ non poſſet mouere.
 R̄ñdetur breuiter. q̄ d̄z ſumere cum lingua. ¶ Septim⁹ caſus eſt iſte vtrū
 ſacerdos veniens ad medietatē miſſe. v̄l ſq̄ ad canonē. & ſi tūc miniſter
 p̄terit⁹ ab eo recederet. an tunc v̄lteri⁹ poſſit miſſam celebrare. R̄ñr: q̄ ſic
 vici⁹. q̄ licite & cōuenienter poſſet celebrare. qz maior eſt v̄tilitas p̄ficiendī
 miſſam q̄m reſpiciendo miniſtrum q̄ recellit. Et ſi mō eſt d̄m ſi fuerit
 incendium alicui⁹ edificij ſb tali cōditione ſiſte miniſter recederet ab eo:
 ip̄e v̄lteri⁹ poteſt celebrare miſſam. ¶ Octau⁹ caſus. vtrum ſacerdos tene
 tur ſingulis dieb⁹ celebrare miſſam. R̄ñdetur ſb tali diſtinctōe. q̄ ſi ſacer
 dotes ſint p̄ducti. p̄p̄mio ad celebradū miſſam. tunc d̄nt cotidie celebra
 re. nā ſacerdotes neminē debēt defraudare. Si aut̄ ſacerdos eſt curatus
 tunc d̄z q̄ ſp̄ d̄z celebrare. niſi obſtarz notabile impedimentū. nā in ſacra
 ſcriptura d̄m̄is viuens de altari. debet ſuari altari. ſz talis ſac̄dos viuūt
 de altari tollēs p̄ſimonū ch̄ri & laute viuēs de altari. ḡ eſt debet ſuare al
 tariq̄ miſſam cotidie celebrare. vt p̄z extra de celebratōe. ¶ Non⁹ caſus
 eſt iſte. ſi ſacerdos intēderet p̄ſecrare ſex hoſtias. & eo neſcienē poſtea in
 ueniret ſeptē vel octo. tūc q̄rit. vtrū oēs illas hoſtias p̄ſecrauit vel t̄m ſex.
 R̄ñdetur ſm̄ aliq̄s doctores. q̄ q̄libet ſacerdotum p̄ eccl̄iaſtica doctrina
 d̄z ſuare. q̄ in p̄ſecratōe hoſtiarū nunq̄ d̄z ſe limitare ad aliquē certū nu
 merū. p̄pter tale dubiū remouēdum. ſed ſua intentio d̄z eē illa. q̄ oēs ho
 ſtias ibi poſitas vult conſecrare. Alij dicunt. q̄ tales hoſtie debent ſumi

Summula

Subito se sic bdo. si nō es corp⁹ chri. te vt panē māduco. Si vō es corp⁹ chri. mihi pficias in vitā eternā.

¶ tu sacerdos ppas ^{s^c} clari⁹ s^c calici
Quando paras calicem tunc vinū purius illi
.i. puā guttā d aq̄ .i. nō fetida

Infundas et aque modicum q̄ et illa recens sit
.i. pura .i. hostia psecrāda s^c incēlo .i. celebras

Munda sit oblata. nunq̄ sine lumine cantes
.i. oblata psecrāda sacerdotes s^c hostiā

Hostia sit modica sic p̄sbyteri faciant hanc
.i. mūda expositio hui⁹ s^c clari⁹ p̄z in punctis

Landida triticea tenuis non magna rotunda
fuga ire s^c psecrāda

Expers fermenti. non falsa. sit hostia ch̄risti

Spernitur oblata duplex vel terza leuata

Fracta vel inflata vel discolor aut maculata

¶ P̄⁹ autor determinauit de missis et istis que p̄tinēt ad missā q̄ ad nūe rū collectay. Nōc iā determinat de istis que p̄tinēt ad p̄secratōem corpis et s̄guinis ch̄ri. Et ponit q̄ttuor regulas. q̄ p̄ma talis est. Q̄n tu paras seu disponis calicem ad p̄ficiēdū s̄guinē ch̄ri. tunc pus infundas clari⁹ vinū qd poteris repire et tūc supaddes modicū de aq̄ que recēs ē et mūda:

¶ S̄cda regula est. q̄ oblata dz eē munda et figurata q̄ dz p̄secrari. q̄ sacer dos volens celebrare missā. debet eligere oblatā purā et mūdā non fractā Et t̄tis oblata debet eēt de tritico. et nō de siligine. nec d̄ alio frumēto.

¶ Tercia regula est talis. q̄ ip̄e p̄sbyter dz facere et pinere oblatā.

¶ Quarta regula. q̄ ip̄e sacerdos nunq̄ debet celebrare diuinū officiū missē sine lumine.

¶ Notādum circa lrām q̄ lrā d̄t (Q̄n pas calicē) vñ hoc nomē calix h̄z plura significata vt p̄z in equiuocis. om̄ssis quo ad p̄ns oib⁹ alijs signifi catis hoc nome calix sumit̄ hic dupl̄r. vno^o capit̄ p̄ passione ch̄ri. vnd̄ in passione h̄r. Matth. xxvi. P̄r si fieri p̄t trāseat a me calix. r̄c. T̄cē alibi in sacra scriptura. Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum. ibi b̄t passio nem. Alio^o calix accipitur p̄ isto vase in quo p̄ficatur corp⁹ et sanguis ch̄ri et sic capitur hic.

¶ S̄cdo notādū. q̄ tal⁹ calix h̄z determinatōez romāe ecclie dz i se h̄re ma teriā q̄ ē auz et argētū. et n̄ dz in se h̄re materiā lignēā. i. q̄ tal⁹ n̄ dz eē sctūs d̄ ligno. et hoc p̄p̄e porositatē ligni. q̄ als s̄guis ch̄ri per poros trāsfret. q̄ materia lignea est porosa et aerea. q̄ calix non dz eē lignē⁹. ne s̄guis ch̄risti s̄intrās illos poros lateat ibi et putrescat vt fuit tpe bonifacij. Nec etiā calix debet esse de vitris p̄pter eius fragilitatem vt fuit tempore Scue rini. Et iā calix non debet esse lapidē⁹ p̄pter grossiciē et inepti uōinē illi⁹ materie. Nec et dz eē de plūboyl⁹ d̄ auricalco vel d̄ cupro p̄pter putrescā

Magnumundi

et deez illoꝝ metalloꝝ. qꝫ illa metalla st. fetidaꝝ mali oborꝝ. ꝑꝑ eis n̄ bz fie
ri calix. ne sacerdos puocet̄ ad vomitū. sz bz eē d̄ argētoꝝ auro. vt vbanꝝ
instituit. vii. Ligna bonifati. vitꝫ seuerin. hēbat. Post hoc vbanꝝ argē
tea vasa tenebat. Sed si paupꝫ ecclie intm̄ in aliq̄ regione dilataretur
ita qꝫ nec h̄ret auxꝫ nec argētū: tunc ex dispensatōe ipiꝝ pape calix p̄t fie
ri de stāno vel auricalco. Sed in multis regionibꝝ calices st. de cupro. qd̄
licet bñ. sed tñ adhuc requirit̄ qꝫ sint deaurati.

Tercio notādū. qꝫ in ꝑsecratōe sanguis mixtio fit vini cuꝫ aq̄. d̄ h̄ p̄nt
assignari q̄tuoꝝ cāc. Quax̄ p̄ma ē. qꝫ ch̄s h̄ instituit in cena qñ institū
ebat corpꝫ sanguinē. q̄ vt ipm̄ imitamur. tūc vinū cōmiscet̄ aq̄ in ꝑse
ratōe sanguinis ch̄i. **Secda** cā qꝫ h̄ fit. ꝑꝑ vnionē ch̄i tātatis cū ch̄o. vel
ꝑꝑ h̄ qꝫ p̄ istā ꝑmixtōem h̄cat̄ vnio ch̄i cū ecclia: Itā tūc p̄ vinū intelli
git̄ corpꝫ ch̄i. p̄ aquā āt̄ q̄ addit̄ intelligit̄ ecclia. i. ch̄i tātatis. Tercia cā est
istā qꝫ h̄ fit. ꝑꝑ memoriā corpis ch̄i qñ d̄v̄erabili suo corpꝫ p̄ salute hūa
ni gn̄is emanauit sanguis et̄ aq̄. **Quarta** ē ista. qꝫ ibi deligit̄ vnio deitas
tis cū hūanitate q̄ st. ꝑmixta in deo. Nā ꝑvinū intelligit̄ deitas. p̄ aquā
āt̄ hūanitas q̄ve st. ibi qꝫ sicut vinū in sua natura ē vigorosiꝝ et̄ fortiꝝ aq̄ ita
et̄ deitas ē fortior hūanitate.

Quarto notādū. qꝫ plus d̄vino admiscet̄ q̄ d̄ aq̄. qd̄ fit triplici de cā.
Prima. qꝫ p̄ modicum aq̄ intelligit̄ hūanitas. sed ꝑvinū intelligit̄ deitas
mō deitas ē multū maior hūanitate vigorosior: dignior: q̄ et̄ multū ad
dit̄ de vinoꝝ modicū de aq̄. **Secda** cā: ꝑvinū intelligit̄ sāguis ch̄i: p̄ aquā
intelligit̄ ꝑꝑls dei suae ecclia. mō modicū aq̄ d̄z infundit̄ multū vim ꝑ eo
qꝫ vinū trāsmutat̄ aquā in se. Sic et̄ deitas ꝑuertit̄ ad se hūanitateꝝ n̄ ecō
uerso. **Tō** multū d̄vinoꝝ modicū d̄ aq̄ infundit̄. Tercia cā. qꝫ si multū
infunderet̄ de aq̄z modicū de vino. tūc s̄bstātia vini mutaret̄ in subām aq̄
Et tūc non fieret sāguis ch̄i s̄m institutōem ch̄i. **Vñ** d̄t̄ Innocentiꝝ
vinū in q̄ntū vigorosiꝝ et̄ fortiꝝ. intāto et̄ meliꝝ ē ad ꝑficiēdū sāguinē ch̄i
et̄ etiā eius venerabile corpꝫ. **Nec** dubitādū ē. qñ infirmꝫ corpꝫ et̄ verus
sāguis dñi n̄ri ihu ch̄i. ita qꝫ ibi panis trāsmutat̄ in corpꝫ ch̄i. et̄ vinū i sā
guinem ch̄i. qꝫ si quis dubitaret̄ eēt̄ reꝫ corpis sāguinis dñi: eēt̄ dānādꝫ
vñ d̄t̄ qd̄ā st̄tilis metrista. **Constat** in altari ꝑ carnem de ꝑae creari. **U**
la caro deꝫ ē qui dubitat̄ reꝫ est.

Quinto notādū. auctoꝝ d̄t̄ in lrā. qꝫ vinū debet eē claxꝫ puz. **O**ubitat̄
circa hoc: vtꝫ cū agresta aliquis possēt celebrare vl̄ de succo ꝑsso d̄ botris
R̄r. qꝫ non. qꝫ agresta siue succꝫ non h̄z purā subām vini. **E**t ꝑsecratō sā
guinis ch̄i d̄z fieri ꝑvinꝫ puz vinū q̄re seq̄t̄ qꝫ non p̄t fieri in succo nec i
agresta. **I**stē materia sanguinis d̄z eē v̄m vinū et̄ puz eius d̄e sp̄ei. sed agre
sta nō ē v̄a sp̄es vitis. igit̄. et̄. **D**iceret quis. q̄o ḡ agresta et̄ vinū dñit̄: d̄e
ficut̄ cōpletum et̄ incōpletū. vel dñit̄ sicut magis et̄ minꝫ. sed talia diuersi
ficat̄ sp̄em. ḡ ꝑficiens cū his sp̄ibus ḡuissime peccat. **O**ubitaret quis
qd̄ d̄t̄ d̄ festo ieti sexti cū ibi celebrat̄ sāguis ch̄i cum succo ꝑsso d̄ botris
R̄nder̄ sc̄tus Innocentiꝝ. qd̄ illd̄ non est satis cautū. sed tñ regionibus ca
lidis in quibus succus vini cito maturescit: ibi potest consecrari corpꝫ
ch̄i: ite sāguis mediāte succo de ꝑsso. qꝫ talis succus magis assimilatur
vino in istis regionibꝝ supple ꝑtibꝫ calidis q̄ in ꝑtibꝫ frigidis. **A**lter

Summula

est et de innocenti⁹. q. forte illud non admittit ppter festu scilicet Sixti. sed magis ppter transfiguratoem dñi q̄ ip̄ agit isto die. Un̄ et ch̄rs̄ de Mat. xxvj Amen amen dico vobis amodo non bibā de genim̄ in evitis ibi fuit memoravit. et sic forte ppter hoc in istis ptib⁹ siue regionib⁹ calidis admittitur. q. sanguis celebrat cū succo de p̄sso. Sed loquedo quo ad alias regiones p̄t r̄ideri h̄m̄ innocentiū. q. p̄t fieri. et hoc tpe necessitatis et als nō. Sic silr. si aliq̄s q̄reret an cū multo posset fieri p̄secratio sanguinis. eo q. adhuc non h̄z cōplexionē vini. Vbi ite aliqui dicunt. q. si ver⁹ vinū nō h̄r tunc talis p̄secratio sanguinis p̄t fieri cum multo.

Sexto notādū an p̄secratio sanguinis christi possz fieri cū pura aq̄ siue cū puro vino: **T**bi r̄idetur q. non. eo q. si illud qd magis videt̄ in eē non inest. q̄ nec illud qd min⁹. sed magis videtur in esse q. cum aceto posset fieri. et illud h̄m̄ mādāta romāa ecclie non dz fieri. Et q̄ multominus debet fieri cū sola aq̄ vel cū solo vino. **M**aioz p̄z p̄ locū a maiozi. s̄m̄inoz p̄z. q. acetū non p̄t trāsmutari in sanguinē ch̄ri. nā ex aceto non fit vinū sed bene ecōuerlo. ex vino fit acetum.

Septimo notādū. sacerdos p̄ficiēs corp⁹ ch̄ri volens sumere sanguinē ch̄ri in calice inueniat purā aquā. tunc dubitatur an ip̄e sacerdos debz sumere aquā aut audeat reinfundere vinū cum aq̄e intendat cōsecrare ita q. ista occasio sit ex q̄dā negligentia. et videtur q. non de nouo debeat p̄secrare nec infundere vinū cū aq̄ cū corp⁹ et sanguis ch̄ri dñt sumi a ieiunio. mō si p̄us sumpsit aquā et postea de nouo vellet p̄secrare. tūc ip̄e nō sumeret corp⁹ et sanguinē ch̄ri ieiun⁹. qd̄ tamen determinatū ē a sede apl̄ica sicut hoc p̄z in natiuitate ch̄ri qñ sacerdos p̄mam lotōem sumpsit tunc non sumit vltimā. ppter hoc q. possit iterato celebrare. **A**d hoc r̄idetur quidā doctor in theologia. et d̄t q. sine om̄i dubio reiterāda est p̄secratio vini et aq̄. Et hoc p̄bat sic. q. multū plus ligat p̄ceptū superioris q̄ inferioris: sed p̄ceptū superioris vicz ch̄ri est q. sacerdos debeat p̄ficere corpus christi et sanguinē. q. non debet sanguis diuidi a corpore. sed p̄ceptū inferioris scz apl̄ici est q. ip̄e sacerdos dz sumere corp⁹ ch̄ri ieiun⁹. q̄ melius est. q. iterato p̄ficat. q̄ diuideret corp⁹ et sanguinē ch̄ri. Sed p̄nia ei⁹ h̄m̄ eundez est q. debet se abstinere a celebratōe misse p̄vinū annū. **A**lia de isto facto patebunt infra infra in casibus.

Ultimo notādū de casib⁹ quoz p̄mus est. **T**ē sacerdos mittēs ynaz guttā aque in magnūyas vel in magnū doleū plenū vino. vtrū possz cōsecrare sanguinē christi. **V**bi r̄idetur sc̄tus **T**homas. q. semoro om̄i dubio talis sacerdos p̄t p̄secrare sanguinē christi. q. illa modica aqua p̄uertitur in s̄bam vini qñ iuste est forma v̄boz huata a recta intentione. tunc fit cōsecratio sanguinis christi. **S**c̄ds casus est. sacerdos non h̄ns vinum v̄truz possit celebrare cū multo. **E**t videt̄ q. non. q. multū nō h̄z naturā cōplexionē vini. q. non est purz neq. clay. **O**clup̄ d̄t quidā magister in expositiōe misse. q. si esset aliq̄ terra in q. non h̄r vetus vinū. tunc ip̄e sacerdos p̄t celebrare cū multo. et alias neq̄q̄. **M**ercius casus est. an sacerdos possit celebrare sine vino vel in sola aqua. ita intelligendo. q. talis p̄secratio non possit fieri sine vino. **A**d hoc p̄dictis non obstāribus r̄idetur q̄dam doctor **I**bellis. q. ppter carentiā vini non est abstinēdū a missa. et hoc cū sit cū li⁹

Naymundi.

centia sed apostolice. qz in corpe christi sanguis ex quada comitantia. qz qñpificat corp dñi nostri iesu christi ex pane tritico. tñc ibi exm corpus xpi e etiã sanguis christi. ex quo ibi est corpus chfi sicut erat in utero virginis. Mariæ sicut etiã p nobis pepedit in ara crucis hz qz sibe credimus: mō tale corpus non est sine sanguine. ex eo qz est vinū. qz sacerdos pt celebra re missam sine vino. ¶ **Quart^o** casus est. ponat qz sint duo sacerdotes qz rum vnus cotidie celebrat cum deuotōe et alter abstineat se quādoqz ppf timorē a tali celebratione. tunc qritur quis illorum salubrius opet. Ad hoc rñdent theologit oēs doctores theologie p tres bonas pclusiones. qz rum pma talis est. qz de facto cotidie p se celebraret deuote est laudabile. rō est. quia hoc fit p remedio humani gñis. Scda pclusio talis. qz quādo qz abstinere ppter metum e non celebrare est laudabile. Rō est. quia fit ppter reuerentiã sãritz indispositōem celebrãtis. ¶ **Tercia pclusio** ē qui cotidie ex amore dilectione et deuotione pura celebrat est melior eo qz propter metum abstinet. Et pma pclusio sic pbatur videt qz de facto coti die p se celebrare ex deuotione ē laudabile. Nam sicut est de nutrimento corpali. sic etiam est de nutrimento spūali. Sed sic est de nutrimento corpali. qz ipius cotidie habem⁹ indigentia ad restauratōem vite nostre. qz etiã ita est de nutrimento spiritali. id est de nutrimento anime et tale nutrimentum anime non est aliud hic in pposito in sancta matris ecclesia. nisi celebratio misse cotidiana. igit. rē. Scda pclusio sic pbatur. scz. qz aliis quādo abstinere ppter metum e non celebrare est laudabile. nam illud ē laudabile quod facit aliquē laudabilē cum reuerētia. sed aliquē abstinere ppter timorem a celebratōe misse ē hñdī. igit. rē. ¶ **Tercia pclusio** pbatur sic. scz qz qui cotidie ex amore et deuotōe pura celebrat ē melior eo qui ppf metum abstinet. nam omne bonum p se ē melius pfectius e dignius qz bonum p accidens. sed cotidie celebrare ē bonum p se et aliqn do abstinere ē bonum p accidēs. qz rē. ¶ **Quint^o** casus iste. vtrum in vna siue in botris p̄p̄fici sanguis chasti si integre ponerētur vne ad calicem Ad hoc rñdetur qz non. quia sanguis uon debet eē edibilis: sed tātuz potabilis. quia christus post p̄secratōem sanguinis accipite: bibite hoc oēs e non dixit p̄medite. sed integre vne non sunt potabiles. sed edibiles. igit. rē. ¶ **Sext^o** casus. quare hoc est. qz sanguis christi non habet spēm xi sanguinis. nec corpus christi habet spēm carnis sup hoc magister sentētiarū assignat tres rōnes. qrum pma est. qz hoc fit ido. ne fiat nausea et horroz sp̄is hominibus ad sumēdum sanguinē vel ad sumēdum carnē crudam quia homo naturaliter abhorret sanguinē bibere. et medere carnē hñā nam e crudā. ¶ **Secdo** ratio ē nostra chustiana fides derideatur sarzace nis. iudeis. e hereticis qui dicerēt qz sumerēt carnē crudā et crudū saguī nē. ¶ **Tercia** ratio ē ista. vt fides nostra h̄ret aliquod meritum in cōspe ctu diuine maiestatis. Und si crederemus hoc. qz nobis appareret ad sen sum ex hoc nullū meritū haberemus. hz si hoc credim⁹ qz no videt vix m vinum trāsmutari in x̄m sanguinē christi exm panē in x̄m eius carne tunc ex illo augmētat meritū nr̄m. qz de brūs Gregori⁹ Sides nō hz me ritū vbi rō humana p̄bet exp̄imētum. ¶ **Septim^o** casus ē iste. si laēdos heretic⁹ leuaret vinum non p̄secratū et hostiã nō p̄secratã. ita qz p̄p̄s circū

Summula

stans eēt. tūc q̄rit vty talis ppls p̄mittat idolatriā. Ad hoc r̄ndet sc̄us Zu
nocent⁹ sup decretalia. q̄ talis sacerdos male facit e iniq̄ opat. D̄z q̄ po
pul⁹ circūstās diuinū officii misse sp̄ dz sic ozare. adozo te ihu x̄pe q̄ ama
ra tua passione m̄dm redemisti ex hoc tūc ppls non p̄mittit idolatriā. et
licet ibi sit sol⁹ panis. tñ non adorāt. sed adorāt illū qui redemit m̄dm. h̄ ē
Ihm̄ ch̄m. ¶ Ultim⁹ casus est iste. si miraculo p̄tingeret. q̄ p̄municās
videret sp̄m iuuenis in hostia p̄secrataz p̄ sp̄m vini vey sanguine vel vi
deret hostiā p̄secratā eē mutatam in v̄am carnez vt sc̄to Gregorio semel
p̄tingebat. tunc querit an ille cōmunicās dz sumere vel non. Ad hoc r̄n
dent cōiter oēs doctores sacre scripture q̄ n̄ debet expectare donec trās
mutetur. z si nollet trāsmutare. sic videlicet q̄ illa apparicio non desine
ret. tunc corpus dñicum in loco p̄secrato firmiter dz cōsuarari ad confir
matōem ch̄stiane fidei.

¶ Morādū. q̄ aliq̄ text⁹ h̄nt hūc v̄sum loco duoz vltimoz. hec e triticia p̄
sbyē faciāt h̄cybi vult q̄ null⁹ dz facere oblatas nisi p̄sbyē hoc ē intelli
gendū q̄ sic erat t̄pib⁹ m̄gr̄i in cōpilatione hui⁹ libri p̄p̄t̄ istā cām. ne aliq̄
negligētia ex tali factōe p̄tingat. videm⁹ tñ oppo^m fieri nūc p̄mittit q̄ v̄
gines religiose custodes eccl̄iaz: qui q̄nq̄ h̄s accoliti. q̄nq̄ p̄rozati. faciūt ob
latas: bñ p̄nt dum mō tamen fiunt munde.

¶ Tē text⁹ d̄r cāvida triticia. zc. vñ in talib⁹ v̄sib⁹ innuunt q̄dā p̄bitōes
req̄site ad hostiam p̄secrādā q̄b⁹ h̄o dz frui sp̄ualit̄ volēs corp⁹ ch̄ri digne
māducare. ¶ Primo em̄ hostia dz eē mūdaz cāvida. h̄ ē pure alba ad de
signādū q̄ ch̄ri x̄m corp⁹ in hostia p̄ficiū q̄ uatus ē de v̄gine purat̄. sc̄t
licet mūdi cordis z bone p̄scientie p̄ p̄niam z p̄fessionē purgat⁹. q̄ p̄ cādo
rem designat castitas que opponit lurrie. ¶ Secūdo hostia dz eē d̄ puro
tritico. q̄ triticū ē dulci⁹ alijs frumēt⁹. vel q̄ triticū ē nobilissimū grano
rūz fructuosissimū cū hoc suaue sit. sic ch̄s et q̄ ondebāt nobis dulcedinē
fruct⁹ z grām. q̄ h̄o accedens ad hoc sac̄m et s̄ debet eē dulcis oēm rāco
rem z om̄e obiā postponēdor hostiā esse triticā p̄ h̄m̄ oī designatur man
suetudo opposita inuidie. ¶ Tercio. hostia debet esse tenuis ad designā
dū magnā ch̄ri humilitatē. nā seipm̄ exinaniuit formā hui accipiēs fact⁹
p̄ nobis obediens vsq̄ ad mortē. sic etiā homo volens digne accedere dz
eē tenuis. i. sobrius. non solū a cibis corp̄alis. sed etiā ab omnib⁹ peccatis
mortalib⁹. vñ in Exodo d̄r. non h̄z potestātē edendi agnū pascale q̄ fuit
tabernaculo. i. voluptatib⁹ mundi. Et p̄ hostiā tenuē designat abstinē
tia opposita gule. ¶ Quarto. hostia dz eē pua sic h̄o accedens ad corpus
ch̄ri debz eē puus. i. hūilis humiliter imitando exempla ch̄ri. vñ dñs in
euāgelio. Matth. xj. d̄r. discite a me. q̄ mitis sum z hūilis corde. Per h̄ q̄
hostia non dz eē magna humilitas designat opposita supbie. ¶ Quin
to hostia debet esse rotunda. vñ om̄e rotūdū faciliter est mobile z volubi
le. sic h̄o accedēs ad corpus ch̄ri dz eē faciliū mobilis: volubilis d̄ vno bo
no ope in aliud. Et sicut rotūditas siue circūl⁹ rotund⁹ caret p̄ncipior si
ne. sic etiā deitate non p̄t dari p̄ncipium neq̄ finis. Etiā habet ex mathe
matica. q̄ figura rotunda ē oim̄ aliaz p̄fectissima. sic etiā deus ē p̄fectis
simū ens oim̄. z p̄ figurā rotūdā intelligit̄ velocitas hois in in fuitio d̄i q̄

Raymundi

erponit accedie. ¶ Sexto dicitur esse sine frumeto: hoc est sine amaritudine que fit supbia. Sed hoc accedens dicitur esse sine supbia. Septimo hostia non dicitur esse falsa. sal enim dicitur quanto plus comeditur. detato plus puocat sitim et per sal avaricia intelligitur. quod de quanto magis aliquis insistit avaricie. de tato plus desiderat ei insistere. sic ergo hostia non dicitur esse falsa. sic hoc accedens ad mensam dei non dicitur esse falsus. i. auar. sed dicitur tota mente cogitatioem erigere in deum. ¶ Tertio dicitur quod debet esse oblata et dicitur reicitur igni in consecratione. per hoc in metris libere dicitur. unde spernit oblata duplex de terra leuata. Fracta vel inflata aut discolor aut mutilata. Per hos enim usus inuinitur quod sacerdos uolens consecrare dicitur respicere oblata ne sit duplex. i. due oblate dicitur dicitur. nam talis oblata non dicitur consecrari. et si oblata pieccta ad terram non dicitur consecrari. et si oblata fracta in circuleretia nec inflata. nec mutilosa. sic quod hoc eleuatioes in superficie suis nec discolorata. Diceret quis. utrum in solo pane tritico non alio officiat corpus christi. Ad hoc respondet antiqui doctores et sanctus Thomas et alij multi dicentes. quod si quis in sacramentum ueretur de pane alterius grani de pectis grani tritici. talis non consecraret corpus christi. sicut nec consecraret sanguinem que tantummodo habere aquam in calice. quod sicut desiceret debita materia fieri sanguinem christi. sic et si desiceret debita materia fieri corpus. Ratio conclusionis illorum doctorum est. quod christus per se solum Johem: propter se grano tritici unde de seipso loquens ait: granum tritici cadens in terram. nisi mortuum fuerit ipsum solum manet. quod uerbis tractatis beatus Augustinus. super iohannem dicitur. cum sint multa grana frugum nulli se propter christum nisi grano tritici. unde mos ecclesie cepit ortum de hoc solo grano proficeret. dicitur enim finaliter quod profultum est. quod in consecratione corpus christi falsus dicitur tatur illo pane quem multi doctores reputant uerti in corpus christi dicitur. ubi consecrationis ab ipso sacerdote. quod quod illo pane ueratur quem multi doctores non reputant uerti in corpus christi. ¶ Diceret quis. an ex pane frumentato possit fieri corpus christi. dicitur enim quod sic. sed sacerdos qui hoc facit quod peccat contra consuetudinem ecclesie. quod secundum sanctum Thomam. panis asinum est conueniens pro tanto. quod christus panem asinum consecrauit. nam per panem asinum simplicitas sine ritas et paupertas christi dicitur. unde beatus Paulus. epulemur in asinis. etc. alia multa dubia de pectis rei materia in sequentibus patebunt.

i. cum duobus panibus linteis i. mensa dei tecta
Sit binis mappis altare tuum cooptum
s. altare i. femine puel i. uirginis
Nolo tegant illud mulieres siue puelle
i. uerba tu presbyter i. nimis uelociter
Canonis eloquia recites ne precipitanter
s. tu strahatis s. uerba canonis committeres
Nec fureris ea quia crimen grande creares
s. dicitur enim sacerdoti i. ualde diu i. in legendo. i. duras. s. uerbis canonis
Uinc tibi nec nimium recitando moreris in illis
i. murmuratioes non committas. s. ipso s. canonem
Murmura non facias in canone dum legis illum

Summula

Postq̄ autor posuit q̄sdā regulas obfūādas abp̄ficiēdum corp⁹ chris-
ti: sanguinē. Hic modo ponit quasdā regulas obfūādas circa altare.
Et diuiditur illa ps in duas pres. in p̄ma autor facit quod dictum est.
in sc̄da autor ponit quasdam regulas obfūādas circa canonem. sc̄da ibi
canonis eloquia. Et stat virtus littere in quinq; regulis. q̄rum p̄ma ta-
lis est. q̄ altare in quo corpus dominicum p̄ficiēdum bz ee cooptum si-
ue tectum ad minus cum duabus mappis. i. cum duob⁹ pannis linteis.
Sc̄da regula. q̄ illud altare non dñt tegere mulieres siue puelle. sz de-
bet regi ab hominibus qui s̄t d̄ sexu masculino. hoc ē solū ab ipis viris.
Tercia regula ē. q̄ vba canonis dñt ornatez debite p̄nunciari. ita q̄ nī-
hil s̄trahit. eu diminuitur cum hoc nihil apponat quia si hoc facerz sa-
cerdos. tūc p̄mitteret grāde pctm̄. **Q**uarta regula ē. q̄ vba canonis n̄
dñt nimis tarde. nec nimis velociter p̄ferri. sz dñt ee integraz indiuisa. ne
sensu puertatur. **Q**uinta regula. q̄ vba canonis non dñt murmura-
ri nec alta voce p̄ferri. sz dñt dici s̄ filētio q̄ nullus audiat ea alius a s̄c̄-
bote. **Q**uarta r̄m̄ ē p̄mo notādum a quo ritus altaris p̄ncipalit ē in-
uētus. Ad hoc r̄ndetur. q̄ p̄mus ritus altaris humanitus loquēdo fuit
inuēt⁹ ab ipo noe. quia noe edificauit altare domino. vt h̄r in Gēn. viij.
Sc̄ds ritus altaris ē inuētus ab ipo Jacobz ab ipo Abrazaz ab ipo
Moysē. vñd erexit Jacob lapidē. ec̄. et hoc totum fuit in ātīquo testamē-
to. **S**c̄do ē notādum. q̄ altare d̄r quasi alta res. quia in altari consecrat.
sz corpusz sanguis dñi ihu ch̄ri qd ē sacramētum altissimum. vel d̄r al-
tare quasi alta res quo ad ascēsum. qz ē eleuatum sup̄ trā. **U**el d̄r ora idō
ab ardore vt d̄r Innocētius. qz sup̄ altare antiquit⁹ vituloz burebātur ad
reuerētā d̄i. **T**ercio notādum d̄ materia altariz sit. R̄ndet Innocēt⁹
q̄ ipm̄ altare d̄r fieri d̄ mat̄ia lapidū. pp̄ tres cās. p̄mo pp̄ debilitatē. qz
res q̄ sit d̄ lapidibus diutius durat q̄ q̄ sit d̄ lignis. **S**c̄da r̄ō. quia alta
re p̄secratur: mō ne p̄secratio sp̄ reiteretur. tunc altare d̄r fieri d̄ lapidib⁹
non d̄ lignis. qz lignum cito putrefcit. iō tūc opterz sp̄ reiterari p̄secratio
nē. **T**ercia r̄ō ē sp̄ūalis. qz p̄ altare sp̄ūalit designatur ch̄rs qui dictus
ē lapis. iurta illd̄ ps. lapidē quē reprobauerunt iudei. ec̄. **Q**uarto no-
tādum d̄ figura altaris q̄lis sit. R̄ndetur. q̄ altare d̄r ee q̄drāgularz figurē.
Et r̄ō illius ē duplex. p̄ma. q̄ altare non d̄r ee quadratum. quia illd̄
(qd ē quadratum) magis ē immobilēz inuolubile. sz in altari p̄ficitur ex
pane d̄s. Et sic in quātum d̄s ē immobilis. sz altare d̄r ee immobile. qz p̄-
mus motor ē immobilis z immutabilis vt pz. viij. physycor. Et ibi p̄ p̄-
mum motorē merito quo ad p̄ns possumus intelligere ipm̄ christuz per
quē omnia facta s̄t Joannis p̄m o. z sic p̄ns altare habz quadratā figu-
ram pp̄ ei⁹ immobilitatē quā bz habere ad reuerētiam sacramēti chris-
ti. q̄ ch̄rs in quātum d̄s immutabilis ē. Et lz hostia p̄secrata ibi eleuat.
tamē p̄ hoc d̄s non mouetur. qz mouere ē de f̄mino a quo ad terminuz
ad quē alitē h̄ret hoc p̄pe non p̄petit d̄o. **S**c̄da ratio ē. q̄ altare ē qua-
dratū in signum dñice passionis. qz qñ ch̄rs fuit oblat⁹ p̄ salute humana
in cruce. tunc illa crux habuit q̄rtuor cornua. Et q̄ in signum illius alta-
re ē quadratum. **Q**uinto notādum. q̄ ipm̄ altare sit. p̄per tria. sicut
et fuit antiquit⁹ in veterē testamēto. p̄mo sit pp̄ sacrificia offerēda. qz anō

Raymundi

triqui offerebāt sua sacrificia sup altaria z n̄ sup aliū locū. Secdo fit altare p̄p̄t nomē dei inuocādū. qz ibi ch̄s pl̄ inuocat q̄ in aliq̄ alio loco. Tercio fit altare p̄p̄t cātores. qz cātores offerūt melodīā dō omnipotenti. Sexto notādū. qn̄ altare p̄secrat tūc septies cū aq̄ b̄ndicta aspgit. L̄ui⁹ rō s̄m̄ innocētis est. qz ch̄s gl̄iosus septies emisit suū sanguinē p̄ nobis. z p̄p̄t hoc septēvicib⁹ altare cū aq̄ b̄ndicta aspgit. Iḥ̄a ch̄s p̄mo emisit suū sanguinē in circūcīfione. Secdo tpe passionis in eius orōne. Quib⁹ aliq̄s erat sudor eius. Tercio in ipius ardua flagellatōe. Quarto in eius coronatōe. Quinto in ipius man⁹ perforatōe. Sexto in ipius pedū ap̄eritione. Septimo in ipius lateris lāceatōe. Et in signū illi⁹ altare in ei⁹ p̄secratōe septēvicib⁹ aspergit cum aqua b̄ndicta.

¶ Septimo notandū. qz si dicret q̄s. que est rō q̄ altare dz eē tectū cuz duab⁹ mappis. Respondetur qz hoc est in signū antique legis. qz sic vna mappa tecta est s̄b alia in altari. sic antiqua lex est tecta s̄b noua. Sz alij assignant aliā rōem e dicunt qz quandoqz p̄tingit ex cāu qz sacerdos imo p̄uoidus effundit de calice sanguine ch̄usti. Tō altare dz tegi duplici mappa sic qz iste gutte immediate non cadāt sup altare sed qz cadūt sup mappas ex quib⁹ p̄nt extrahi. Vnde sanct⁹ Innocentius d̄t. altare dz esse duplici mappa tectū. z h̄ semp est vey nisi in die pasceus tūc denudāt altaria p̄p̄t reuerētiā ch̄rie memoriā eius passionis. Nā ch̄s in cruce fuit denudat⁹. vt legit⁹. Ibi Diuiserūt sibi vestimēta mea. zc. quare merito in eccl̄ijs ch̄ristifidelū altare isto die denudat⁹. in signū hui⁹ qz ipe ch̄s Zesus in ara crucis fuit denudatus. ¶ Item notandū qre mulieres nō debēt regere altaria neqz puelle. R̄ndetur qz hoc ob reuerētiā illius sacramenti in tali altari p̄fiteb̄vicz qz mulieres qn̄qz patiunt̄ mēstruū z sunt valde immūde. Vel hoc fit p̄p̄t specialē effluxū embzonis ip̄ay. z qn̄ h̄nt illum effluxū tunc inhibite sunt ab ingressu eccl̄ie. z si nō d̄nt habere ingressum eccl̄ie. eo minus d̄nt vti p̄p̄tatione altariū nisi in claustr̄ mos nialium vbi bene potest fieri.

¶ Notandū. Irā d̄t (canonis eloquā) vñ canon in greco ibē ē qd̄ regula in latino. inde deriuat̄ canonicus. z d̄t a canon. i. regula z icos custos q̄si custos regularis siue custos regularz. qz canonicus dz eē regularz z ob̄uatoz suaz regularz eas nō excedere. vñ illa verba dicunt̄ canon qz regulariter canon dz p̄ferit sine alta voce. Cuius rō est. qz si sacerdos p̄ferit alia voce tunc layci circūstātes ex continua auditōe p̄nt addiscere z p̄ferre illa verba in cōmestionib⁹ ip̄oz. sic qz tunc fieret in aliq̄ incōueniētia. si cut legit⁹ qz tpe bti Gregorij pape qd̄a sacerdos erat q̄ sp̄ alta voce canonē p̄ferebat ita qz circūstantes addiscebāt talia vba canonis z postea in eozū cōmestionib⁹ qn̄ comēdebant p̄ferebāt vba canonis ibi miraculo se p̄as conuertebāt in carnē. ita qz illi ex iracundia dei fuerūt p̄sumpti p̄ ignem iehenne. S̄ilr vba canonis nō d̄nt nimis tarde p̄ferri. z illi duplex est rō. Prima ē p̄figuratio antiq̄ legis in q̄ est mādatū comedere agnū pascha lem festinant. Secda rō est. nā si nimis tarde legeret canon tūc diabolus milleartifex posset inducere sacerdoti malas cogitatōes. z ḡ sacerdos debet esse caut⁹ in legēdo canonē sic qz medio mō se h̄z z ordinate legat. sic qz nō nimis cito leget. nec et̄ nimis diu in eodē morat̄.

Summula

Ultimo notābū de casibus. quoz p̄mus est iste. si sacerdos ̄secraret oblatā sc̄tām de tritico mixtā cū siligine missam totaliter perficiēdo tūc dubitā v̄t sit credēdum illā hostiā esse consecratā. R̄r hostiā de tritico consecrari siligine intelligit̄ tripl̄. Primo mō q̄ ibi plus est ḡ siligine q̄ de tritico. tunc d̄: q̄ talis panis non p̄t consecrari. Sec̄do q̄ int̄tūz sit de siligine quārū de tritico ita q̄ sint ineq̄li mēsurā tunc d̄: q̄ iterum talis p̄is non p̄t consecrari. Tercio q̄ plus h̄z de triticoz min⁹ de siligine ita q̄ siligo non p̄t iudicari in pane tunc p̄t confici a sacerdote ̄secrari. sed t̄n eo sciente ip̄e sacerdos peccat mortalt̄ eum oportet penitere. Et tenetur p̄terite p̄niam agere. **S**ec̄do casus est iste. ex q̄ corpus e sanguis ch̄i si apparent s̄b specieb⁹ cere sensibilibus vt corp⁹ s̄b specie p̄is e sanguis s̄b specie vini. tunc dubitatur vtrum fractio ille sonus ibi sit in corp⁹ poze ch̄isti vel in p̄ae vel in accidentibus: Non in corpore ch̄isti. q̄ illud est indiu. sibile. nā in q̄libet pte ho. tie consecrate est integer e totus ch̄s sicut p nobis pendit in ara crucis. imo si in partes mille diuideret tal hostia. tunc in qualibet parte ch̄istus est integer sicut in tota hostia. ergo sonus non caufatur in corp⁹ ch̄i. s̄l̄ nec fractio. Nec etiā in p̄ae cuz p̄is sit trāsmutatus in verum corpus ch̄isti. Neq̄ in acc̄tib⁹. q̄ acc̄dentia de se non faciūt sonū. Ad hoc r̄ndent doctores sacre scripture q̄ fractio seu son⁹ est in acc̄tib⁹. **T**unc ad rōem in oppositū q̄n d̄: t̄n acc̄dentia p se non faciunt sonum nisi cum eoz s̄bictis. **I**bi r̄ndet q̄ hoc naturaliter est v̄t v̄bi acc̄ntia inhesiue sunt in s̄bictis. Sed est sc̄e in hostia consecrata. q̄ in talia hostia ̄secrata acc̄ntia sup̄naturalit̄ st̄t sine s̄bictis. **T**ercio casus est. vtrū sacerdos posset faciar̄ inebriari. ex corp⁹ poze e sanguine ch̄isti. Respondetur q̄ non. quia iam panis trāsmutatus est in corpus ch̄isti e vinum in sanguinem. Et hoc non inebriat nec faciat cum sit sp̄uale quoddā. Sed t̄n si fieret inebriatio tunc hoc esset ex acc̄tib⁹ e ex solo sapore p̄is vini. Et non esset de s̄b̄tātia p̄is vini. q̄ s̄t trāsmutata in corpus e sanguinem ch̄i.

Quare casus. vtrum sacerdos diuidēs hostiā consecratā an ibi corp⁹ ch̄isti diuidit̄ acc̄dentia e non corpus ch̄isti. q̄ est indiuisibile e incorruptibile. Et etiā non acc̄dentia. q̄ talia st̄t sine s̄bictio sup̄naturaliter. R̄ndetur q̄ corp⁹ ch̄i diuiditur sed non diuisione reali. q̄ talis ap̄ x̄pm glorificatum ē impossibilis. Sed diuidit̄ diuisione que q̄si intellectui humano est sup̄ueniēs. Nā in qualibet parte hostie ̄secrate ē integz corp⁹ ch̄isti. Et illud p̄t etiā ex naturalibus psuaderi. q̄ videm⁹ ad sensum q̄ si fr̄gatur speculum in plures ptes tunc in qualibet pte speculi manet integra imago. t̄n speculum diuidit̄ non mago sic acc̄ntia non corp⁹ x̄pi diuidunt. Sic eodē mō in diuisione hostie manet integz corp⁹ ch̄i. v̄nd sumit vnus sumunt mille. t̄tūm isti quātuz ille nec sumpt⁹ absumitur **Q**uine casus est. vtrum corp⁹ ch̄i consumitur dum a multis accipitur. R̄ndetur q̄ ch̄istus non ̄sumit̄ sed manet integer. sed sola species p̄is consumit̄. nec ch̄istus diminuit̄ ex multitudine psonaz recipiētū **P**ro declaracōe istius p̄t sic sumi exemplum. vt si incendatur vna cādela vlt̄erū multe alie cādele incendatur ab eadē cādela tūc illa cādela non diminuit̄. s̄ a fortiori. sic fit in corp⁹ ch̄i **S**ext⁹ casus. quō corpus

Raymundi

christi sumit a bonis et a malis cum tñ christus in se est bonus. Rñdetur qd corpus christi sumit a bonis ad salutē et a malis ad eternā dñatōēz dñatōē. Sed diceret quis sic oppositē cause erunt in vna et eadē re. Rñdet qd hoc non videt eē inconueniēs qd oppositē cause sint in vna et eadē re. Rñdet p3 in naturalib⁹ et pncipalī p3 in flore qd pber apib⁹ succū quo ad pductiōnem mellis. et pber araneē succū quo ad generatōē veneni. et sic in vna et eadē re sūt oppositē cāc. Sicut hoc p3 in igne qd dissoluit et congregat siue aglutinat. qd ignis dissoluit plumbum et congregat siue aglutinat lutū. I3 hoc fit respectū diuersorū obiectorū. Et cū istud fit in naturalib⁹. qd multū magis potest fieri in supnaturalib⁹. vt p3 2º de gnatiōe. Vel dōm qd hoc nō est ex pte corp⁹ christi. sed ex pte sumentū aliter et aliter dispositorū.

¶ Septimus casus. quare sacerdos habeat speciales gestus quādo velit psecrare hostiā sic qd tunc facit plura signa vitz eleuādo eā. similiter et cetera. Ibi dicit Innocentius sup expositiōem mille qd factā consecratōē ipse sacerdos eleuat corp⁹ dñi nostri ihu christi in signū cuius qd corpus christi fuit eleuātū in ara crucis. Vnde etiā dicit Innocentius. Vncus spens fuit extēsus in colūna. vt quicunqz intueretur illum spentem liberet a mortu su spentino. i. a diabolo. sic christus fuit extēsus in ara crucis vt quicunqz intueretur eum liberetur a mortu spentino. i. diabolo. Vnde subdit Innocentius. cauetūm est ne sacerdos eleuat corpus christi altez signāter hostiā nisi prius fuerit consecrata. quia si antea eleuaret tunc populus adorare posset et ibi cōmittere idolatriā. quia ibi adhuc non est psecratuz corpus christi. ¶ Octauus casus est iste. an sacerdoti dubitātū quō postz fieri trāsmutatio panis in corpus et trāsmutatio vini in sanguinem christi. Aliqua persuasio illi potest dari quomodo panis trāsmutat in corp⁹ christi et vinum in sanguinem christi. Et hoc sic. quia quicquid potest virtus inferior hoc etiā potest virtus superior. vt dicit autor libri causarum. sed virt⁹ inferior potest qd mutat vnā speciem in aliā. qd mutat nutrimentū panis in carnem. et nutrimentū vini in sanguinē. ergo pculdubio multo magis potest virtus superior facere que est ipsius.

¶ Vltim⁹ casus. quomodo potest fieri qd non ad sensum videmus trāsmutationem vini nec realiter sentimus cum tamen visus nō decipitur circa propriū suū obiectum. Ibi respōdetur qd sensus decipit multo tipliciter circa suū obiectum. Nam videmus ipm solem maiorem esse de mane de vespere qd in meridie cū tamen sit eiusdem magnitudinis sic etiam illi hystiones et incantatores decipiunt visum quādo faciūt ex calamo spentem sicut patet de magis pharaonis qui hoc mō conuerterūt virgas in spentes. Et idem apparet in baculo qui stat in aqua. licz sit in se rectus tamen apparet esse curuus. cum ergo facit hoc creatura inferior. ergo multo magis deus hoc facere potest. Et sic est hic finaliter dōm qd non est inconueniēs qd aliū videm⁹ qd quidē albedinē. et tñ ibi ē vep corpus dñi nostri ihu christi. qre dicit sacra scriptura. A dño factum est illud. et est mirabile in oculis nostris.

De variis periculis incidentibus
circa Officium misse.